

A TANTÁRGY ADATLAPJA

A szentmise (RLM1414)

Egyetemi tanév 2026-2027

1. A képzési program adatai

-1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Római Katolikus Teológia
1.3. Intézet	Római Katolikus Didaktika Teológia
1.4. Szakterület	Teológia
1.5. Képzési szint	Alapképzés (BA)
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Római katolikus didaktikai teológia (vallástanár)
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Liturgia			A tantárgy kódja	RLM1414
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Prof. dr. Nóda Mózes				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Drd. Hegedűs Rita				
2.4. Tanulmányi év	2	2.5. Félév	1	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	56	melyből: 3.5. előadás	28	3.6. szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					20
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás (ÖT)					1
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórással)					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					1
Vizsgák					1
Más tevékenységek:					1
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					44
3.8. A félév összóraszám					100
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	Nincs
4.2. kompetenciabeli	Képesség az alapvető liturgikus könyveinek és források megértésére

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Okostábla, Intézeti könyvtár
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Okostábla, Intézeti könyvtár

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

¹ A tanulmányi program tantervéből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is, ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP1	Képesség a hit igazságainak bemutatására a tanítás normatív tartalma és a tudományok közötti párbeszédben, valamint az egyházi közösség és a civil társadalom közötti dialógusban, az ökumenikus párbeszéd szellemében a többi keresztény felekezettel.
CP2	A római katolikus teológia tantervi tervezése és oktatása a szent szövegekkel és a Tanítóhivatal (Magisterium) tanításával összhangban.
CP4	Képesség a saját vallási hagyomány sajátosságainak közvetítésére a tolerancia szellemében, multikulturális és többfelekezeti környezetben.
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT2	Képesség közösségek és csoportok vezetésére a plébánia keretein belül, a pappal és más közösségekkel való együttműködés révén.
CT3	Képesség a katechetikai és pasztorális eszközök folyamatos alkalmazkodó fejlesztésére, a társadalom kulturális és spirituális szükségleteinek és változásainak megfelelően.

6.2. A tanulmányi programra jellemző képzési eredmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott tanulási eredmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP1	1. Ismerteti és rendszerezi a keresztény szertartásokat, rítusokat és spiritualitási formákat (általános vagy egyes csoportokra jellemző módon), azok történeti fejlődésében és jelenkori megvalósulásukban.	1. Megszervezi, és szükség esetén vezeti a világi hívek számára engedélyezett liturgikus szertartásokat, valamint alkalmazza a liturgikus szövegeket és a liturgikus zenét a szertartások során.
CP2	2. Megfogalmazza a korosztályok szerint differenciált katechetikai tevékenység alapelveit és módszereit.	2. Megtervezi és megvalósítja a különböző életkorú tanulókhoz és tanulási stílusokhoz igazított didaktikai tevékenységeket, támogatást és biztonságérzetet nyújtva a tanulók számára.
CP3	3. Azonosítja a vallásdidaktika és a katekézis modelljeit és módszereit az idegen nyelvű szakirodalom alapján.	3. Megszervezi és irányítja a didaktikai tevékenységeket, fenntartva a kedvező, együttműködésre épülő és tanulásközpontú nevelési-oktatási környezetet.

7. Tárgy-specifikus tanulási eredmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. Ismerteti és rendszerezi a keresztény szertartásokat, rítusokat és spiritualitási formákat (általános vagy egyes csoportokra jellemző módon), azok történeti fejlődésében és jelenkori megvalósulásukban.
2. Megfogalmazza a korosztályok szerint differenciált katechetikai tevékenység alapelveit és módszereit.
3. Azonosítja a vallásdidaktika és a katekézis modelljeit és módszereit az idegen nyelvű szakirodalom alapján.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. Az liturgiával kapcsolatos alapfogalmak ismerete.
2. A legfontosabb eseményekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása.
3. A liturgia fontosabb szakaszainak ismerete.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb oldalán kell feltüntetni.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések ³
1. A liturgia meghatározása, helye a teológiában, a liturgia teológiája, a liturgia a Szentháromság műve, misztérium, szimbólumok.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda, Liturgika, 13–29; Várnagy, Liturgika, 34–44; Kunzler, Az egyház liturgiája, 32–51.
2. Az ószövetség liturgiája, a keresztény liturgia ószövetségi gyökerei.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda, Liturgika, 33–38; Várnagy, Liturgika, 467–471; Kunzler, Az egyház liturgiája, 55–62.
3. A liturgia története, liturgikus központok, a bizánci rítus, a nyugati liturgia születése és fejlődése.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda, Liturgika, 39–42; Várnagy, Liturgika, 475–493; Jungmann, A szentmise, 7–17.
4. A liturgia aranykora, a tridentinum liturgikus reformja.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda, Liturgika, 42–64; Várnagy, Liturgika, 503–506; Jungmann, A szentmise, 57–74.
5. A liturgikus mozgalom története és hatása	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda, Liturgika, 68–73; Várnagy, Liturgika, 522–525; Jungmann, Aszentmise, 87–95.
6. A liturgikus mozgalom és a II vatikáni zsinat reformja.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda, Liturgika, 68–73; Várnagy, Liturgika, 522–525; Jungmann, Aszentmise, 87–95.
7. A liturgia ünneplése, a szentmise.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda, Liturgika, 73–88; Várnagy, Liturgika, 249–281; Jungmann, Aszentmise, 158–211.
8. A szentmise bemutatásának helye és kellékei.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda, Liturgika, 88–95; Várnagy, Liturgika, 316–350; Jungmann, Aszentmise, 220–224.
9. A zsolozsma liturgiája: kialakulása és szerkezete.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Kunzler 401–411; Várnagy 176–182;
10. Az eukarisztia tiszteletének kialakulása	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Schneider 280–296; Kunzler 355–358; Várnagy 111–117;
11. Az eukarisztia imádása	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Schneider 280–296; Kunzler 355–358; Várnagy 111–117;
12. Szentek tisztelete. Ájtatossági gyakorlatok	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Kunzler 401–411; Várnagy 454–456; Dolhai 360–362
13. A Jézus Szíve-tisztelet szentírási alapjai	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda: Élő liturgia, 113–118
13. A Jézus Szíve-tisztelet története	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Nóda: Élő liturgia, 118–136
14. Összegzés, kérdések válaszok		
Könyvészet. A II. vatikáni zsinat tanítása, szerk. Diós István Bp. 2000. BARSZ Balázs - DOBSZAY László, "Íme, most fölme gyünk Jeruzsálembe", Bp., 2001. BARSZ Balázs, Úrjövét, Bp., 2000. DOBSZAY László, A zsolozsma, Bp., 1999. DOLHAI Lajos, A liturgia teológiája, Bp., 2002. IVANCSÓ István, A keleti liturgiák, Nyíregyháza, 2002. JUNG MANN, J.A., A szentmise, Eisenstadt 1977. KUNZLER, Michael, Az egyház liturgiája, Szeged, 2005. NÓDA Mózes, Liturgika, Kolozsvár, 2009. RADÓ Polikárp, Az egyházi év, Pannonhalma 1998. RATZINGER, Joseph, A liturgia szelleme, Bp., 2002. THÖLE, Reinhard, Bevezetés az ortodoxia világába, Bp., 2001. VÁRNAGY Antal, Liturgika, Abaliget, 1996.		
8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető		Szemináriumi feladatok

³ Például szervezési szempontok, ajánlások a hallgatók számára, a kurzushoz/szemináriumhoz kapcsolódó konkrét szempontok, mint például a területen dolgozó szakemberek meghívása stb.

2. A szentmise liturgiája a II. vatikáni zsinat előtt.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
3. A liturgia teológiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
4. Ortodox egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
5. Görögkatolikus egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
6. Evangélikus egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
7. Református egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
8. Az unitárius egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
9. Az anglikán egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
10. A baptista egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
11. A zene és az ének szerepe a liturgiában	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
12. Az közösség szerepe és részvétele a szentmisén	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
13. A Mediator Dei enciklika tanítása a szentmiséről	Diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
14. Kiértékelés Könyvészet: A II. vatikáni zsinat tanítása, szerk. Diós István Bp. 2000. BARSZAY László, "Íme, most fölme gyünk Jeruzsálembe", Bp., 2001. BARSZAY László, Úrjöv et, Bp., 2000. DOBSZAY László, A zsolozsma, Bp., 1999. DOLHAI Lajos, A liturgia teológiája, Bp., 2002. IVANCSÓ István, A keleti liturgiák, Nyíregyháza, 2002. JUNG MANN, J.A., A szentmise, Eisenstadt 1977. KUNZLER, Michael, Az egyház liturgiája, Szeged, 2005. NÓDA Mózes, Liturgika, Kolozsvár, 2009. RADÓ Polikárp, Az egyházi év, Pannonhalma 1998. RATZINGER, Joseph, A liturgia szelleme, Bp., 2002. THÖLE, Reinhard, Bevezetés az ortodoxia világába, Bp., 2001. VÁRNAGY Antal, Liturgika, Abaliget, 1996.		

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ⁴	9.2 Értékelési módszerek ⁵	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	Kulcsfogalmak, a könyvekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók, az ókor és középkor fontosabb szakaszainak elsajátítása	A részvizsga időpontját a hallgatókkal egyeztetjük. A tételsort legkésőbb egy héttel a vizsga előtt kapják meg a hallgatók. A vizsga anyagát képezi a vizsga	75%

⁴ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁵ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

		időpontjáig az előadásokon és szemináriumokon átvett teljes anyag.	
9.5 Szeminárium/ Labor	A szemináriumi témák elsajátítása. Szemináriumi dolgozat.	Szemináriumi dolgozat. Részletes tudnivalók a szeminárium ismertetésében.	25%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
Az liturgiával kapcsolatos alapfogalmak ismerete. A legfontosabb eseményekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása. A liturgia fontosabb szakaszainak ismerete.			

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁶

		
---	---	---

Kitöltés időpontja:
2026.06.04.

Előadás felelőse:
Prof. dr. Nóda Mózes

Szeminárium felelőse:
Drd. Hegedűs Rita

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2026.06.04.

Intézetigazgató:
Prof. dr. Nóda Mózes

⁶ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az [Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás](#) szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.